

Hazırlayan: Salim SELVİ

HAFTANIN VAAZI

TÖVBE

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ , بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ* وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ*

صَلُّوا عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ* صَلُّوا عَلَى طَيْبِ قُلُوبِنَا مُحَمَّدٍ*

صَلُّوا عَلَى شَفِيعِ ذُنُوبِنَا مُحَمَّدٍ*

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي* وَأَفِوضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ * إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ*

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ*

سُبْحَانَكَ لَا فَهْمَ لَنَا إِلَّا مَا فَهَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ*

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

○ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

○ كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ

TÖVBE

- **Tövbe:**
- Sözlükte "dönmek ve vazgeçmek" anlamına gelen ve daha çok Allah'a dönme ve yönelmeyi ifade eder
- Din ıstılahında; **"İnsanın işlediği günahını anlayıp, onu bırakması ve Allah'a dönüp O'ndan, yaptığı kötülüğü ve işlediği günahı affedip bağışlamasını dilemesi, pişman olduğunu da belirterek yalnız O'na yalvarması"** demektir.
- **"Tevbe"**; kişinin şirk, küfür ve nifaktan imana, isyandan itaate, günahattan sevaba, yanlıştan doğruya yönelmesidir.

Tövbe'de Niyet:

- **Tövbe**, sırf günah olduğu için pişmanlık duyularak o günahı bırakmaktır. Günah işlemiş olmaktan dolayı vicdanında oluşan tepkiden dolayı değil de bedenine, malına veya şerefine zarar verme gibi bir endişeden veya umduğu bir dünya menfaatini elde etmek arzusundan dolayı kötülükten vazgeçmek tövbe değildir.
- Asıl tevbe, menfaatini görse dahi yaptığı günahın çirkinliğini hissedip ondan vazgeçmektir. Bir sahâbînin, sorusu üzerine Peygamberimiz günahı şöyle tanımlamıştır:

○ **الْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ، وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ**
- *"Günah, vicdanını tırmalayıp, seni huzursuz eden ve insanların bilmesini istemediğin şeydir"*(Müslim)

Günah Psikolojisi

- Günahkar olduğu hissine kapılan kimse eğer tevbe yolunu tercih etmez veya tevbesi neticesinde suçluluk duygusunun hafiflediğini hissetmezse psikolojik rahatsızlıklara maruz kalır.
- Dini kaynaklı psikozların temel sebeplerinden birini oluşturan bu hususun, Allah'ın sevgiden ziyade cezalandırıcı yönünü vurgulayan yanlış dini eğitimden kaynaklandığı söylenebilir.
- İslam dini, günahlar için tevbe kapısının açık olduğunu ve insanın doğrudan Allah'la irtibat kurmasının gerektiğini ısrarla vurgular. Çünkü Allah tevbeleri kabul edendir ve merhamet edenlerin en merhametlisidir.

Günahlar Kalbi Karartır

● Rasulullah buyurdu ki:

○ **إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَخْطَأَ خَطِيئَةً نُكِّتَتْ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فَإِذَا هُوَ نَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ سُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ عَادَ زِيدَ فِيهَا حَتَّى تَعْلُوَ قَلْبُهُ وَهُوَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ : (كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ)**

● *"Kul, bir hata işlediği zaman kalbine siyah bir nokta vurulur. Şayet el çeker, mağfiret diler ve tevbe ederse kalbi cilalanır. Eğer tevbe etmezse siyah nokta artırılır ve neticede bütün kalbini istila eder. İşte Allah'ın, "gerçek şu ki onların kazanmış oldukları günahlar, kalplerini örtmüştür." (Mutaffifin, 83/14) diye zikrettiği örtü budur.«(Tirmizi)*

Günahta Israr Etmemek

○ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا لِلَّهِ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

- *Yine onlar ki, bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen istiğfar ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar, işledikleri kötülüklerde, bile bile ısrar etmezler.*
- *أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ*
- *İşte onların mükafatı, Rableri tarafından bağışlanma ve altlarından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetlerdir. Böyle amel edenlerin mükafatı ne güzeldir! (Al-i İmran, 3/135-136.)*

Allah Affedicidir

○ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

○ *De ki: Ey nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım!. Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz. Şüphe yok ki, Allah bütün günâhları bağışlar. Muhakkak ki, O, çok bağışlayıcıdır, çok esirgeyicidir.*(Zümer, 39/53)

○ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

○ *Allah tevbe edenleri sever ve temizlenenleri sever.*(Bakara, 2/222)

Rasulullah buyurdular ki:

- *"Benî İsrail'de birbirine zıt maksat güden iki kişi vardı: Biri günahkârdı, diğeri de ibadette gayret gösteriyordu. Âbid olan diğesine günah işlerken rastlardı da: "Vazgeç!" derdi. Bir gün, yine onu günah üzerinde yakaladı. Yine, "vazgeç" dedi. Öbürü:*
- *"Beni Allah'la baş başa bırak. Sen benim başıma müfettiş misin?" dedi. Öbürü: "Vallahi Allah seni mağfiret etmez. Veya: "Allah seni cennetine koymaz!" dedi. Bunun üzerine Allah ikisinin de ruhlarını kabzetti. Bunlar alemlerin Rabbi huzurunda bir araya geldiler.*
- *Allah Teâlâ Hazretleri ibadette gayret edene: "Sen benim elimdekine kâdir misin?" dedi. Günahkâra da dönerek: "Git, rahmetimle cennete gir!" buyurdu. Diğeri için de: "Bunu ateşe götürün!" emretti.«(Ebu Davud)*

Rasulullah buyurdu ki:

○ التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ، كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

○ *“Günahından tevbe eden günah işlememiş gibidir.”* (İbn Mace)

○ Rasulullah buyurdu ki:

○ لَوْ أَخْطَأْتُمْ حَتَّى تَبْلُغَ خَطَايَاكُمْ السَّمَاءَ، ثُمَّ تُبْتَئِمُوا، لَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ

○ *Hatalarınızı gökyüzüne ulaşacak kadar da olsa, sonra tevbe etseniz, şüphesiz Allah tövbelerinizi kabul eder.* (İbn Mace)

Allah Kulunun Tövbesine Sevinir

- Rasulullah buyurdu ki:
- **إِنَّ الْمُؤْمِنَ يَرَى ذُنُوبَهُ كَأَنَّهُ قَاعِدٌ تَحْتَ جَبَلٍ يَخَافُ أَنْ يَقَعَ عَلَيْهِ**
- "Mü'min günahını şöyle görür: "O, sanki üzerine her an düşme tehlikesi olan bir dağın dibinde oturmaktadır. Dağ düşer mi diye korkar durur.
- **ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَفْرَحُ بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ مِنْ رَجُلٍ نَزَلَ مَنْزِلًا وَبِهِ مَهْلَكَةٌ وَمَعَهُ رَاحِلَتُهُ عَلَيْهَا طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ فَوَضَعَ رَأْسَهُ فَنَامَ نَوْمًا**
- Sonra dedi ki: "Allah, mü'min kulunun tevbesinden, tıpkı şu kimse gibi sevinir: "Bir adam hiç bitki bulunmayan, ıssız, tehlikeli bir çölde, beraberinde yiyeceğini ve içeceğini üzerine yüklemiş olduğu bineği ile birlikte seyahat etmektedir. Bir ara (yorgunluktan) başını yere koyup uyur.

Allah Kulunun Tövbesine Sevinir

- فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ رَاحِلَتُهُ حَتَّى إِذَا اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْحَرُّ وَالْعَطَشُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ أَرْجِعْ إِلَى مَكَانِي فَرَجَعَ فَنَامَ نَوْمَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا رَاحِلَتُهُ عِنْدَهُ
- Uyandığı zaman görür ki, hayvanı başını alıp gitmiştir. Her tarafta arar ve fakat bulamaz. Sonunda aç, susuz, yorgun ve bitap düşüp: "Hayvanımın kaybolduğı yere dönüp orada ölünceye kadar uyuyayım" der. Gelip ölüm uykusuna yatmak üzere kolunun üzerine başını koyup uzanır. Derken bir ara uyanır. Bir de ne görsün! Baş ucunda hayvanı durmaktadır, üzerinde de yiyecek ve içecekleri. İşte Allah'ın, mü'min kulunun tevbesinden duyduğu sevinç, kaybolan bineğine azığıyla birlikte kavuşan bu adamın sevincinden fazladır.(Buhari)

Tövbe Etmenin Önemi

○ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

- ***Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter. Peygamberi ve Onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allah sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar.*** (Tahrim, 66/8)
- ***"Tevbe-i nasûh"*** samîmî olarak yapılan, insanın halini düzelten ve kişinin bir daha o günaha dönmesine engel olan tevbe demektir. Hz. Ömer, Übey ibn Ka'b ve Muâz bin Cebel nasûh tevbesini şöyle tanımlamışlardır: *"Tevbe-i nasûh, sütün memeye dönmediği gibi kişinin tövbe ettiği günaha bir daha dönmemesidir."*

Tövbe Etmenin Önemi

○ Rasûlullah buyurdular ki:

○ كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ

○ "İnsanoğlunun her biri hata yapar. Ancak hata yapanların en hayırlısı tevbekâr olanlarıdır.« (İbn Mace)

○ "Rasûlullah buyurdular ki:

○ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ
اللَّهُ فَيَغْفِرُ لَهُمْ

○ "Eğer siz hiç günah işlemeseydiniz, Allah Teâla hazretleri sizi helak eder ve yerinize, günah işleyecek (fakat tevbeleri sebebiyle) mağfiret edeceği kimseler yaratırdı.« (Müslim)

Meleklerin Müminler Adına Tövbesi

○ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

- *Arş'ı yüklenen ve bir de onun çevresinde bulunanlar (melekler), Rablerini hamd ile tesbih ederler, O'na iman ederler. Müminlerin de bağışlanmasını isterler: Ey Rabbimiz! Senin rahmet ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe eden ve senin yoluna gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru! (derler).(Mümin, 40/7)*

Hız. Peygamberin Tövbe Etmesi

○ Rasulullah buyurdu ki:

○ يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ، فَإِنِّي أَتُوبُ، فِي الْيَوْمِ إِلَيْهِ مِائَةٌ، مَرَّةً

○ "Ey insanlar! Allah'a tevbe ediniz. Zira ben günde yüz defa tevbe ediyorum."(Müslim)

○ Rasulullah buyurdu ki:

○ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً

○ "Vallahi ben günde yetmiş defadan fazla Allah'tan beni bağışlamasını diliyor, tövbe ediyorum.«(Buhari)

Makbul Tövbe Nasıl Olur?

- **إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا**
- Allah'ın (kabulünü) üzerine aldığı tevbe, ancak cehalet nedeniyle kötülük yapanların, sonra hemencecik tevbe edenlerin(kidir). İşte Allah, böylelerinin tevbelerini kabul eder. Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibi olandır.
- **وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا**
- Tevbe; ne, kötülükleri yapıp-edip de onlardan birine ölüm çatınca: "Ben şimdi gerçekten tevbe ettim" diyenler, ne de kafir olarak ölenler için değil. Böyleleri için acı bir azab hazırlamışızdır.(Nisa, 4/17-18)

Hiz. Ali, bir bedevînin hızlıca,

- اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ
- “Ey Allah’ım, senden beni bağışlamamı diliyor ve (sana günahlarımdan dolayı) tövbe ediyorum” diyerek tövbe ettiğini duymuş ona, “Ey adam! Tövbede dil çabukluğu, yalancılardan tövbesidir” demiştir.
- Adamın, “O halde tövbe nedir?” diye sorması üzerine,
- Hiz. Ali ona, **“Tövbenin altı özelliği vardır”** demiş:
 1. Geçmiş günahlara pişmanlık duymak,
 2. Yerine getiremediği farzları kaza etmek,
 3. Mazlumun hakkını vermek,
 4. Hak sahipleriyle helalleşmek,
 5. Bir daha günaha dönmemeye azmetmek,
 6. İbadet ve itaat ile nefsi olgunlaştırmaktır.

Tövbe Etmenin Son Vakti

○ Rasûlullah buyurdular ki:

○ **إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغْرَغِرْ**

○ *Son nefesini vermedikçe Allah, kulun tevbesini kabul eder. [İbn Mace, İbn Hanbel]*

○ Rasulullah buyurdular ki:

○ **إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا.**

○ *"Aziz ve Celil olan Allah, gündüz günah işleyenlerin tevbesini kabul etmek için geceleyin elini açar. Gece günah işleyenlerin tevbesini kabul etmek için de gündüz elini açar, bu hal, güneş batıdan doğuncaya kadar devam edecektir." [Müslim]*

Eski Hatalara Düşmemek İçin Kötü Çevreyi Değiştirmek

- "Rasûlullah buyurdular ki: "Sizden önce yaşayanlar arasında doksan dokuz kişiyi öldüren bir adam vardı. Bir ara yeryüzünün en bilgin kişisini sordu. Kendisine bir râhib tarif edildi. Ona kadar gidip, doksan dokuz kişi öldürdüğünü, kendisi için bir tevbe imkânının olup olmadığını sordu. Râhib: "Hayır yoktur!" dedi. Herif onu da öldürüp cinayetini yüze tamamladı. Adamcağız, yeryüzünün en bilginini sormaya devam etti. Kendisine âlim bir kişi tarif edildi. Ona gelip, yüz kişi öldürdüğünü, kendisi için bir tevbe imkânı olup olmadığını sordu. Âlim: "Evet, vardır, seninle tevben arasına kim perde olabilir?" dedi. Ve ilâve etti:" Ancak, falan memlekete gitmelisin. Zîra orada Allah'a ibadet eden kimseler var. Sen de onlarla Allah ibadet edeceksin ve bir daha kendi memleketine dönmeyeceksin. Zira orası kötü bir yer. "

Eski Hatalara Düşmemek İçin Kötü Çevreyi Değiştirmek

- Adam yola çıktı. Giderken yarı yola varır varmaz ölüm meleği gelip ruhunu kabzetti. Rahmet ve azab melekleri onun hakkında ihtilâfa düştüler. Rahmet melekleri: "Bu adam tevbekâr olarak geldi. Kalben Allah yönelmişti" dediler. Azab melekleri de: "Bu adam hiçbir hayır işlemedi" dediler. Onlar böyle çekişirken insan suretinde bir başka melek, yanlarına geldi. Melekler onu aralarında hakem yaptılar. Hakem onlara: "Onun çıktığı yerle, gitmekte olduğu yer arasını ölçün, hangi tarafa daha yakınsa ona teslim edin" dedi. Ölçtüler, gördüler ki, gitmeyi arzu ettiği (iyiler diyarına) bir karış daha yakın. Onu hemen rahmet melekleri aldılar." [Buhari, Müslim]

Günah ve Tövbe Çeşitleri

- Günah işleyen insan ya "Allah hakkını" veya "kul hakkını" ihlal etmiş olur. Bir başka ifade ile insan; Allah'a karşı veya insanlara karşı günah işlemiş olur.
- **Allah'a Karşı İşlenen Günahlar.**
- Bu tür günahlar iki şekilde işlenir.
- **1. Allah'ın farz kıldığı bir görevi terk etmek:**
- Bu tür günaha tevbe, pişmanlık duymak ve hemen o görevi yapmaya başlamak, geçmişte yapamadıklarını kaza etmek, Allah'tan af ve mağfiret dilemekle gerçekleşir. Mesela mümin namaz kılmıyor ve oruç tutmuyorsa hemen namaz kılmaya ve oruç tutmuyorsa başlar.

Günah ve Tövbe Çeşitleri

- **2. Allah'ın haram kıldığı ve yasak ettiği bir şeyi yapmak.**
- Bu tür günaha tevbe, haram ve yasak olan söz, fiil ve davranışı terk etmek, yaptığına pişman olmak, Allah'tan af ve mağfiret dilemekle gerçekleşir. Mesela içki içenin derhal içkiyi, kumar suçu işleyenin kumarı terk etmesi gerekir.
- "Allah hakkı" ile ilgili günaha tevbe etmede üç şartın birlikte bulunması gerekir:
 - **1. Günah işlediğine pişmanlık duymak,**
 - **2. İşlediği günahı terk etmek**
 - **3. O günahı bir daha yapmamaya karar vermek.** Bu üç şarttan biri eksik olursa tövbe geçerli olmaz.

İnsanlara Karşı İşlenen Günahlar.

- Bu tür günahlar da iki şekilde işlenir.
- **Borcu vermemek, malına veya canına zarar vermek şeklinde maddî olur.** Bu tür günaha tevbe edebilmek için haksız olarak elde edilen malın sahibine iadesi; mal mevcut olup sahibi bilinmiyorsa, bu malın sadaka olarak verilmesi; zarar, telafi edilen bir şey ise bu zararın telafi edilmesi gerekir.
- **Gönül kırmak, üzmemek, gıybet etmek, su-i zanda bulunmak şeklinde manevi şekilde olur.** Bu tür günahın tövbesi hak sahibinden özür dilenip helallik alınmak suretiyle yapılır. Hak sahibi ölmüş ise arkasından hayır dua yapılır, hayır ve hasenat işlenir.
- Dolayısıyla "kul hakkı" ilgili günaha tevbede, Allah hakkı ile ilgili tevbedeki şartlara ilave olarak kul hakkından kurtulmak ve hak sahibi ile helalleşmek şarttır.

İnsanlara Karşı İşlenen Günahlar.

- Rasulullah buyurdu ki:

○ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرِضِهِ أَوْ شَيْءٍ، فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ، قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ، إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ، وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ

- "Kimde başkasının malı ve namusu ile ilgili hakkı varsa, paranın ve malın geçerli olmadığı kıyamet gününden önce o kişiden helallik alsın. Aksi taktirde o kişinin iyiliklerinden alınarak, yaptığı haksızlıklara mukabil hak sahibine verilir. O kişinin iyiliği yoksa hak sahibinin günahlarından alınarak haksızlık edene yüklenir." [Buhari]

Büyük İnsanların Büyük Tövbesi

- Tebük savaşı hazırlıkları devam ederken evi ve bahçesi Ka'b bin Malik'i oyalamış, onun gibi iki kişi ile birlikte Tebük Savaşı'na giden orduya iştirak edememişti. Savaştan sonra Efendimiz'in yanına gelip hatasını itiraf etti. Efendimiz de ona 'bekle' dedi. Hiç kimse onunla konuşmadı. Selam bile vermediler. Kırk gün sonra hanımına yaklaşmaması emredildi. Bu arada bizans kralından cazip bir teklif geldi. Ka'b, meşhur bir şairdi. Kral mektubunda, "Duydum ki, peygamberin seni terk etmiş, gel benim sarayımda kal, sana her istediğini veririm." diyordu.
- Fakat Ka'b, bu teklife kulak asmadı. Hatta bunun da ayrı bir imtihan olduğunu sezerek mektubu alıp yaktı. Nihayet elli gün sonra, Allah'tan af geldi. Ka'b için o gün bayram oldu.

Büyük İnsanların Büyük Tövbesi

- Ka'b'ın affedildiğini ifade eden ayette Allah şöyle buyuruyordu:

○ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

- *“Bütün genişliğine rağmen yeryüzü onlara dar geldiği, canlarının iyice sıkıldığı ve Allah’tan kaçmanın yine O’na sığınmaktan başka hiç bir kurtuluş çaresi olmadığını anladıkları zaman, geri bırakılan o üç kişiyi; Allah tevbe etmeye muvaffak kıldı. Muhakkak Allah, tevbeleri kabul eder ve çok merhametlidir.[Tevbe, 9/118.]*

- Hazırlayan: **Mehmet ERGÜN** / Vaiz

Tövbelerin En Büyüğü, En Güzel Tövbe Duası

- Tövbe-istiğfar ederken insan istediği ifadeleri seçebilir; yeter ki, içten ve samimi olsun. Ancak pişmanlık ve af dileği en güzel sözcüklerle dile getirilmek isteniyorsa, o zaman Sevgili Peygamberimizin ifadelerine bakmak gerekir. İşte O'nun dilinden "seyyidü'l-istiğfar" yani tevbe-istiğfarın en güzeli:
- اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
- "Allah'ım, benim Rabbim sensin, senden başka ilâh yok.
- خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ
- Beni sen yarattın ve ben senin kulunum.
- وَأَنَا عَلَىٰ عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ
- Ben gücüm yettiğince sana verdiğim söz üzereyim ve senin vaadine de güveniyorum.

Tövbelerin En Büyüğü, En Güzel Tövbe Duası

- أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ
- Yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım.
- وَأَبُوءُ إِلَيْكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ
- Bana olan nimetini itiraf ediyorum.
- وَأَعْتَرِفُ بِذُنُوبِ
- Günahlarımı da itiraf ediyorum.
- فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ
- Günahlarımı bağışla, çünkü günahları senden başka bağışlayacak hiç kimse yoktur.” (Tirmizî, Deavât, 15)

